

קורס ACI מס' 16: עיקרי הבודהיזם, חלק א'

סקירה של הספרים הקלאסיים הגדולים של הבודהיזם – חלק א'

על-פי שיעוריו של גשה מייקל רואן'

תרגום, עריכה והגשה

לאמה דבורה-הלה ואריה-הלה

רמת גן, יולי 2008

שיעור 8

(מנדלה)

(מקלט)

ערב טוב.

הדרך להארה

אתם זוכרים את חמש הדרכים?

- הדרך הראשונה - דרך הצבירה. שעולים עליה מתי? כשמפתחים תפנית. כמה זמן לוקח עד שעולים על דרך הצבירה?

מהקהל: ביליונים.

המורה: ביליונים של עידנים.

- אחר כך כשעלינו על דרך הצבירה ומתחילים לתרגל ולמדוט מגיעים לדרך ההכנה. כמה זמן זה לוקח? אינדיבידואלי - שנים, חודשים. אבל לא עידנים.

- כמה זמן מדרך ההכנה עד ראייה ישירה של ריקות?

מהקהל: תלוי בדרך.

- אחר כך מראייה ישירה של ריקות הלאה?

מהקהל: שבעה גלגולים.

המורה: שבעה גלגולים. [אם] אתם על דרך טנטרית, פחות. אפשר בגלגול אחד.

ההתחלה לוקחת הרבה זמן. גם דרך ההכנה - אתם כבר נחושים, אתם כבר מבינים, אתם כבר רוצים לצאת מהסבל. עכשיו צריך לארגן את החיים לתמוך ב-practice. זה לוקח זמן. אנחנו נמצאים בתנאי חיים מסוימים. עד שנצליח לפתח תרגול אינטנסיבי, לוקח זמן.

חזרה קצרה

זה שיעור 8. אז אנחנו עוברים לחלק השני של קורס מספר 4 של הלוגיקה הבודהיסטית.

- החשיבות של לימוד הלוגיקה הבודהיסטית

ודיברנו על כך שהלוגיקה היא מאוד מאוד חשובה בדרך להשיג את התובנות, מכיוון שהיא עוזרת לנו לפרק את הכתמים האלה, את הבלוקים האלה שיש לנו בתודעה שלנו לראות דברים שהם כרגע נסתרים מעינינו - שהם כרגע בגדר מציאות חבויה או חבויה ביותר.

שזה דברים כמו:

- לראות ריקות.
 - כמו לפגוש ישויות מוארות.
 - כמו לראות כאן יצורים שהם מיקומים אחרים, שנמצאים כאן ואנחנו לא חווים אותם בחושים הרגילים שלנו.
 - כמו להבין את המנגנון העדין של קארמה - מה בדיוק גורם לדברים, למה נגרם האיחור הזה? זה קארמה. הכול קארמה. מה בדיוק בקארמה הזאת?
 - כמו לראות חיי עתיד, חיי עבר.
- דברים שכרגע נסתרים מאיתנו. זה ה-98% של המיינד שלנו שאין לנו כרגע גישה אליו, שהוא חסום על ידי הרבה בלוקים.

המטרה של הלוגיקה היא להתחיל להמיס את הצעיפים האלה, כדי שבסופו של דבר נוכל לחוות את הדברים האלה ישירות במדיטציה, אבל לא נוכל להגיע לשמה, אם לא קודם נדע לאן להתכוון במדיטציה.

- תפיסה תקפה

ובשביל זה צריך, אמרנו, ראייה תקפה ש[לאמה] אריה דיבר עליהם אתמול:

- יש את הראייה הנכונה שהיא ישירה. ה-pramana הישירה, שקראנו לזה

མངུས་ཅམ་ཚད་མ།

Ngunsum tsema

אימרו *Ngunsum tsema*

- ויש את ה-Tsema שהיא עקיפה, שנקראת

ཇེཔ་ཅམ་ཚད་མ།

Jepak tsema

שהיא מסתמכת על לוגיקה, שאנחנו על ידי טיעונים לוגיים מגיעים למסקנות שחייב שהדברים יהיו ריקים, או חייב שיהיו חיי עתיד, או קיום בגיהנום או ישויות מוארות, דברים כאלה. אנחנו מוכיחים את הדברים האלה בדרך לוגית עוד לפני שנוכחנו באופן ישיר לפגוש אותן. אבל כשהלוגיקה טובה ואתם מגיעים לשכנוע טוב, אז זה מניע אתכם להמשיך בדרך ולחפש ולמצוא את הדברים האלה בעצמכם.

חיי עבר ועתיד

לנו במערב, כאן במיוחד, יש לנו בלוק חמור מאוד בלראות מה שקשור לנגיד, חיי עבר ועתיד, כי אנחנו גדלנו בתרבות שלא מאמינה בדברים האלה. אז החלק השני של הקורס הזה¹ בא לעזור לנו להתגבר על המכשול הזה. וגם, אתם יודעים, כשמציגים הוכחה לוגית טובה, היא צריכה להתגבר על life time של התניה, אז זה מעורר התנגדות. זה לא שההוכחה לא טובה, אבל יהיה לנו קושי להתמודד איתה.

זה שאנחנו כרגע בצורת חיים לא מאוד סובלת, זה לא אומר שלא היינו בצורת מאוד סובלות וזה לא אומר שלא נהיה בצורת מאוד סובלות.

יש לנו כרגע ברכה מיוחדת שאנחנו לא זוכרים את הצורות הסובלות שכולנו עברנו אותן הרבה פעמים. כולנו היינו כבר בגיהנום והיינו בעלי חיים. היינו בכל צורות הקיום אינספור פעמים והסבל שמה בחלק מהם הוא איום ונורא, ואילו היינו זוכרים את זה, לא היינו יכולים לתפקד בכלל. אנשים שבחיים האלו עברו טראומה קשה לפעמים זה מפריע בתפקוד שלהם. מה גם הטראומות של גיהנום - לא היינו יכולים לתפקד בכלל.

כשהייתי קטנה אבא שלי היה מספר לי סיפור. הסיפורים שלו היו תמיד מדהימות. ביהדות יש סיפור שכשילד נולד, לפני שהוא יוצא מהרחם, רגע לפני שהוא יוצא מהרחם, בא מלאך ועושה לו פליק מתחת האף. בגלל זה יש לנו פה את השקע הקטן הזה. ובזכות הפליק הזה הוא שוכח את כל עברו. לכולנו יש כזה שקע, נכון? יש לנו ברכה מיוחדת.

אבל זה לא אומר שזה לא היה, וזה לא אומר שזה לא יהיה. אנחנו היום לא בדיוק זוכרים מה היינו בעבר. רובנו לא זוכרים את החיים הקודמים שלנו. באותה מידה כשיבואו החיים הבאים, אולי לא נזכור מי שהיינו עכשיו. לא נזכור מי היינו, לא נזכור את השם שלנו, לא נזכור את הילדים שלנו, את המשפחה שלנו. זה יימחק. הטראומה של הבראדו מוחקת את כל זה.

אז זה שאנחנו לא זוכרים, לא אומר שהם אינם. ומגיע מקום במדיטציה עמוקה שאנשים זוכרים את הדברים האלה. יש כאלה שאפילו בחיים האלה מתעוררים לפעמים, בתנאים מיוחדים, היפנוזה, וזוכרים. אולי לא זוכרים הכול.

כולנו נגיע בסופו של דבר להארה, ונפתח את החמלה הגדולה של הבודהה

אנחנו אומרים שכל יצור ויצור בעולם יגיע בסופו של דבר להארה.

זה הכיוון, זה האבולוציה, של כל היצורים בעולם, למקום הזה של חמלה מדהימה, של ידע כול - כל יצור יגיע לשם. השאלה כמובן כמה זמן זה ייקח? זאת השאלה הגדולה. כמה זמן עוד נמשיך לסבול?

כולנו נגיע להיות בודהה, להיות ישות מוארת. הישות הזאת, מה שמייחד אותה זה החמלה האינסופית והידע כול.

אז איך עוברים מהיצור שאני היום עם יכולת מוגבלת לעזור לזולת, כי אני מאוד עסוקה בעצמי, לחמלה האינסופית של הבודהה שהיא מדהימה, שהוא באופן אוטומטי עוזר לכל היצורים בלי לחשוב אפילו? הוא לא עושה שום דבר אחר, הוא לא יכול לעשות שום דבר אחר. אוטומטית כל נשימה שלו עוזרת ליצורים. החמלה היא כל כך גדולה. אז זה נראה מעבר גדול, זה נראה דרך ארוכה.

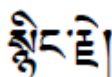
שלוש רמות של חמלה

אז בואו נדבר קצת על רמות של חמלה. **שלוש רמות של חמלה.** יש יותר, אבל לשם הפשטות נדבר על שלוש רמות של חמלה.

¹ קורס 4

1. מלכת הלב - הרצון לעזור

החמלה ברמה הראשונה אימרו:

Nyingje

Nyingje פירושו **חמלה**.

Nying זה **לב**.

Je זה **מלך** או **מלכה**. **מלכת הלב**.

מלכת הלב זה **החמלה**. זה בטיבטית. הם מכנים חמלה – 'מלכת הלב'.

בסנסקריט *Nyingje* זה **Karuna**

אימרו **Karuna**

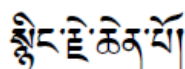
אומרים בעצם קְרוֹנְהָ. צריך לגלגל את הלשון של הנון. **Karuna**.

אז **מלכת הלב** זה **הרמה הראשונה של החמלה**. זה **פשוט הרצון לעזור**. אתם רואים מישהו סובל, אתם רואים מישהו רעב, אתם רואים מישהו נזקק באיזושהי צורה ואתם רוצים לעזור להם, אתם רוצים לקחת מהם את הסבל. לבנו נמשך אליהם, אנחנו מנסים לקחת מהם את הסבל.

זה הרמה הראשונה שאנחנו מכירים בחיינו. לכולנו יש במידה כזאת או אחרת, אחרת לא היינו כאן. וזה רגש מאוד יפה, והוא זה שבעצם מאפשר לנו לפתח אותו. **הרמה הזאת של חמלה מאפשרת את הצמיחה לרמה של הבודהה**. אז זאת הרמה הראשונה.

2. החמלה הגדולה - לקחת אחריות אישית לחסל סבל בעולם

הרמה השנייה זה, אימרו

Nyingje chenpo

Nyingje Chenpo יהיה **Maha Karuna**

אימרו **Maha Karuna**

Chenpo זה **גדול**.

Maha זה **גדול**.

אז **מהה קְרוֹנְהָ** זה **החמלה הגדולה**.

מה ההבדל בין חמלה לחמלה גדולה?

דיברנו בתחילת הקורס. חמלה גדולה אומרת לא רק שאני לא יכולה לשאת את הסבל שלהם, ואני רוצה שהם יפסיקו לסבול, ואני הייתי רוצה לקחת מהם את הסבל, אלא שאני עכשיו לוקחת אחריות עליהם ואני לוקחת אחריות למצוא את הדרך להסיר את סבלם. גם אם זה דורש הרבה מאמץ, גם אם אני היום לא יודעת איך עושים את זה. אני הולכת לחפש, ללמוד, למצוא מורים, לפתח את עצמי, לתרגל, כדי שאני אלמד ואוציא את האנשים מסבל. לקחת מהם את הסבל.

אז זו הרמה השנייה. היא מתאפשרת בזכות הזרעים של הרמה הראשונה שאנחנו הולכים ומעצימים אותם בתרגול שלנו. למשל בתרגול של טונג לן, למשל בתרגול של מה שאנחנו קוראים 'ארבע משאלות לאין קץ'. אנחנו הולכים ומעצימים במדיטציה את הזרעים שיש לכולנו של חמלה. אנחנו מעצימים אותם, ומגיע שלב, אם המדיטציה טובה ועקבית ועם נחישות [ו]קארמה, שמתפתחת ה-**Maha Karuna**.

אם ממשכיכם לתרגל מתפתחת בודהיצי'יטה ובודהיצי'יטה דוחפת אותנו למסלול של להגיע להארה, ואם יש בודהיצי'יטה מגיעים להארה בסופו של דבר. זה יכול לקחת הרבה זמן או מעט זמן, תלוי באיזה מסלול אנחנו. בסופו של דבר בודהיצי'יטה תביא להארה. הקארמה של בודהיצי'יטה היא כל כך חזקה, הרצון הזה האובססיבי להגיע להארה: 'מה שנחוץ אני אעשה: אני מוכנה להיראות מוזרה, לוותר על הנאות. מה שצריך אני אעשה להגיע להארה.'! הקארמה הזאת היא מדהימה והיא מביאה אנשים להארה.

3. הרמה השלישית – החמלה של הבודהה

כשאנשים מגיעים להארה, אז יש להם מה שנקרא, אימרו

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ།

Tuk je chenpo

בטיבטית יש מילים נפרדות לבודהה ולאדם רגיל.

אז *Nying* זה לב של אדם רגיל.

Tuk זה הלב של הבודהה.

אז *Tuk je chenpo* זה שוב מלכת הלב, אבל של ישות קדושה, של ישות מוארת.

אז זאת צורה מאוד מאוד גבוהה של חמלה. בודהיסטווה שיש לו כבר בודהיצי'יטה אמיתית, אז כל מה שהוא מחפש בחייו זה איך לעזור לאנשים, נכון? איך לקדם אנשים. זה כל מה שמעניין אותו. לא מעניין אותו דברים אחרים בחיים.

אצל הבודהה כל זה עולה לדרגה הרבה יותר גבוהה.

הבודהה כבר לא צריך לרצות לעזור לאנשים, הוא אוטומטית כל הזמן עוזר לאנשים. זה הדבר היחיד שבוודות עושים, וזה מה שמשמר את העונג המדהים שלהם, כי הקארמה של ה-*Tuk je chenpo* זה עונג מדהים של הארה.

יש לזה שם אחר, אימרו

སྤོང་རྒྱུག།

Sung juk

Sung juk זה האיחוד האולטימטיבי. זה מצב שקורה באופן אוטומטי כשאדם מגיע להארה.

וכשמגיעים ל-*Sung juk*, מיד אחרי זה, מילי שנייה אחרי זה, נולדת האפשרות לשלוח כפילים לכל המקומות בלי אפילו לחשוב, באופן ספונטני. זו תוצאה של קארמה מדהימה, ואנחנו נדבר היום גם קצת על קארמה - לימוד מאוד חשוב, כי אנחנו רוצים ליצור את הקארמה המדהימה הזאת שתביא אותנו אל המקום הזה.

אז זה השלוש רמות.

על דרך השלמויות, פיתוח החמלה הגדולה דורש זמן רב

כמה זמן לוקח לעבור דרך השלבים האלה?

אז *Master Dharmakirti* אומר לנו שכל אחד יגיע להארה. כמה זמן זה לוקח? לורד בודהה מספר על עצמו שמרגע שהוא פיתח בודהיצי'יטה, מרגע שהוא הפך לבודהיסטווה אמיתי שכל מעייניו זה להגיע להארה ולעזור לברואים, זה לקח לו

$$(75+76+77)*10^{60}$$

שנים. הרבה זמן. 75+76+77 כמה זה? 228. תוסיפו עכשיו 60 אפסים.

אז זה כמה שזה לוקח כדי להתמיר את הגוף הגס הזה ואת המיינד הטיפש הזה שרק יודע להשתמש בשני אחוז מהיכולת שלו, למיינד של בודהה, אחרי שהגענו לבודהיצי'טה. אחרי שיש לנו בודהיצי'טה. אז זה הרבה זמן. זה הרבה זמן.

זאת דרך השלמויות, דרך אגב. הדרך הזאת ניתנה על ידי הבודהה. זה הדרך של פיתוח השלמויות של הבודהיסטווה. וזה בניגוד להינינה, שאפילו לא עולים על האספקט הזה של לקחת אחריות אישית. פה אנחנו לוקחים אחריות אישית ואז זה לוקח המון זמן.

כבר לא ניפול עמוק. **ברגע שיש בודהיצי'טה, זאת קארמה כל כך מזדהימה שמובטח לנו שהתנאים יהיו שמה, אבל ייקח הרבה זמן.**

**אז אם החמלה שלנו ממש גדולה,
אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו לחכות כל כך הרבה זמן.**

זה הרבה זמן. באותו זמן היצורים סובלים. היצורים בעולמי סובלים. כי היצורים בעולמי, אתם זוכרים, מושלכים ממני, מהמיינד שלי.

אם לוקח לי כל כך הרבה זמן לטהר את המיינד שלי - וזה אחרי שעליתי על דרך, לפני זה בכלל מי יודע, אי אפשר בכלל לספור את זה, פה לפחות יש איזה מספר - אז אני לא יכולה לשאת את המחשבה שהיצורים ימשיכו לסבול כל הזמן הזה, אז אני מחפשת דרך מהירה לעשות את זה. וזה טנטרה. וטנטרה היא מאוד מחייבת. הבודהיסטווה הזה אומר: "אני לא יכול לשאת את המחשבה הזאת. אני מוכן לעשות עבודה קשה, אני מוכן ללכת על דרך קשה, אני מוכן להקדיש לזה את כל מאמצי". והדרך זמינה לנו, בשבילי ובשביל אחרים.

הפולמוס בין מאסטר דהרמקירטי ל-Charvaka

אז איך כל זה קשור לדיון שלנו של חיי עתיד?

הייתה הכת הזאת של ה-Charvakas, בהודו העתיקה, שהיו שונים משאר ההודים בזה שלא האמינו בגלגולים.

- והם אומרים: "רגע, אדון דהרמקירטי. אתה אומר לנו שכל אחד יגיע להארה, זאת אומרת שכל אחד יכול לפתח את החמלה המדהימה הזאת, את ה-Tuk je chenpo הזה?"
- והוא אומר: "כן, כן".
- "אבל במהלך חיים אחד?"
- הוא אומר: "לא, לא, לא! זה לוקח הרבה זמן. זה לוקח 75 ועוד 76 ועוד 77, כפול 10 בחזקת 60" ☺
- "אתה צוחק איתנו. אם אי אפשר לפתח את זה במהלך החיים הזה, אז זה לא קיים, כי הגוף ימות והכול ייגמר".
- אז הוא אומר: "רגע! הגוף ימות. מי אמר שהמיינד ימות? מי אמר לכם שהמיינד מת יחד עם הגוף?"
- אז הם אומרים: "אנחנו יכולים להראות לך שהמיינד מת כשהגוף מת".

ואז פה נכנס הפולמוס בין מאסטר דהרמקירטי עם הצ'רבקאס. והפולמוס הזה מעניין בשבילנו, למרות שאנחנו אולי לא נקרא לעצמנו 'צ'רבקאס', אבל אנחנו צ'רבקה באמונות שלנו, במערב. לכן הפולמוס הזה מעניין. כי אנחנו צריכים להתגבר על האמונות הטפלות האלה, אחרת לא נעלה על הדרך.

הנימוקים של הצ'רבקה

הנה הנימוקים שהצ'רבקה נותנים למה כשהגוף מת גם המיינד מת. ותסתכלו אם הם נכונים בשבילכם. כשאנחנו משמיעים את הטענות האלה, תסתכלו אם אתם באיזשהו מקום חושבים אולי ככה, או אולי לא בטוחים, אולי נאבקים במחשבה הזאת.

1. נימוק ראשון: המיינד הוא חלק מן הגוף

אז הם אומרים, 'בעצם המיינד הוא חלק מהגוף'. המיינד הוא חלק מהגוף.

הם נותנים דוגמה: כמו למשל היכולת של אלכוהול לשכר אותנו. זה **built in** בתוך האלכוהול. הפוטנציאל להביא אותנו לשכרות, למי שצורך אלכוהול, הוא **built in** בתוך האלכוהול, אז ככה המיינד הוא **built in** בתוך הגוף, הוא חלק מהגוף. ואם הגוף מת אז נגמר, המיינד מת גם. אז אין חיים הבאים, אין גלגולים, אז אי אפשר לפתח את החמלה הגדולה הזאת, ואז אין מה לדבר על הארה, אז אין בודהה.

דוגמה אחרת: כמו שהצבע החום הוא חלק מהתמר הזה, אז הצבע החום הוא **built in** בתוך הפרי. ככה המיינד **built in** בתוך הגוף.

אז זו הטענה הראשונה שלהם.

זה הדבר הפשוט ביותר. אנשים רואים: הגוף לא זז יותר, הוא לא מדבר יותר, הוא לא מתלונן יותר, הוא לא בוכה יותר, לא אומר: 'כואב לי, כואב לי'. גמר! לא כואב לו. זה מה שאנחנו חושבים.

זה הבסיס לרצח מתוך רחמים, נכון? 'או קיי! שכבר לא יסבול יותר', כי אנחנו חושבים שמה שהגוף מביע, בזה זה נגמר. הגוף כבר לא סובל, אז נגמר הסבל. אבל מה אנחנו יודעים על המיינד כשהגוף מת? אנחנו רק יודעים שהגוף מת. לקחת דוגמה, זה כמו שהמנוע מתקלקל, ואתם חושבים שהנהג מת. המנוע התקלקל, המכונית לא זזה, זה עוד לא אומר שהנהג מת. שני דברים שונים.

נכון! הגוף לא מתפקד, הלשון לא זזה. אתם יכולים לדבר אליו הרבה זמן, הוא לא יגיב. אבל מה אנחנו יודעים על המיינד? אז זה אומר שהמיינד לא מתבטא יותר דרך הגוף. אין גלי מוח. המיינד לא מתבטא יותר דרך הגוף הזה, הוא עזב את הגוף הזה, אבל אנחנו לא יודעים שהוא איננו, שהוא פתאום נעלם.

2. נימוק שני: המיינד תלוי בגוף

טיעון שני שנותנים אותם הצ'רבקאס, הם אומרים: 'בסדר! אם את כל כך מתנגדת לרעיון שהמיינד הוא חלק מהגוף, אז הנה בואי תבדקי את הרעיון הבא, וזה שהמיינד איכשהו תלוי בגוף. הם נותנים דוגמה: כמו שתמונה תלויה על הקיר. אם הקיר נופל, התמונה תיפול. אז אם הגוף נופל, גם המיינד נופל.

אז פה הם מרככים קצת את הטענה. המיינד לא חלק מן הגוף, אבל הוא תלוי בגוף. עכשיו, אם לא יהיה לו מה שיחזיק אותו, הוא ייפול ואז שוב פעם המסקנה היא אותו דבר: 'כשהגוף נגמר המיינד נגמר'. בשני המקרים המסקנה אותו דבר; רק המודל אחר, אבל מוביל לאותה מסקנה. אז זה גם מחשבה שאולי יש לנו, שהמיינד איכשהו תלוי בגוף.

3. נימוק שלישי שהם מעלים, או מודל שלישי, שהמיינד איכשהו מתפתח מתוך הגוף. זאת אומרת,

יש את העובר שהוא מתפתח ברחם ובאיזשהו שלב מתפתח המיינד אצל העובר הזה. ועכשיו אם נסלק את הגוף, שהוא הבסיס למיינד הזה, שהמיינד איכשהו צומח ממנו, אז למיינד אין בסיס, אז הוא מוכרח איכשהו להתנוון או להיעלם.

ופה הם נותנים את הדוגמה: כמו אור של מנורה. כאילו המיינד הוא אור של מנורה ואם אין מנורה, אין אור.

בכל מקרה, שלושת המודלים מובילים לאותה מסקנה. שלושת המודלים מובילים למסקנה שכשהגוף נגמר המיינד נגמר. וכאן בא מאסטר דהרמקירטי להתווכח איתם.

חשוב מאוד לבחון באופן לוגי את האמונות שלנו

וזו גם ההשקפה מערבית,

אנחנו בעצם גדלנו עם אמונות כאלה או אחרות, עם מודל כזה או אחר, שמציג ככה את הדברים בלי לבדוק אותם, כי קשה לבדוק אותם. קשה, אבל גם לא טרחנו לבדוק אותם. וזה חבל שלא בדקנו אותם, כי זה מוביל למסקנות לא נכונות ולצורת חיים לא נכונה, שגורמת הרבה סבל.

אז מאוד מאוד חשוב לבדוק את הנושא הזה ולברר את הספקות האלה כמיטב יכולתנו. במיוחד כשבאות ישויות מוארות ואומרות: 'זה לא נכון המודל הזה. הוא לא עובד, המודל הזה'. אז אם באים כל כך הרבה אנשים חכמים שראו את זה ישירות, אולי מתאים שאנחנו נתחיל להתעניין ולבדוק. לפחות לבדוק.

והאמת היא שהאמונה שלנו שהמיינד נגמר כשהגוף נגמר - לפי אחד המודלים, אולי יש לכם מודל רביעי, לא משנה - האמונה הזאת, אנחנו לא יכולים להוכיח אותה. אין לה ביסוס רציונאלי. אנחנו לא יכולים להוכיח שזה נכון, כי זה לא נכון.

אבל גם אם יש לכם ספקות - ואנחנו עוד מעט נספק איזושהי הוכחה, אבל נגיד שלא השתכנעתם - עדיין אתם לא יכולים להוכיח את הצד השני. אז עדיין נשאתם עם מקום של ספק, ואם יש מקום של ספק, אז אולי מה שהישויות המוארות אומרות זה נכון, ואז אני צריכה להתחיל לדאוג לזה.

לפני הרבה שנים למדנו בסדנה עם גשה מייקל, 'סדנת המוות'. זה היה תחילת דרכנו איתו. והיו שם המון אנשים וישבנו מאחור והיה צפוף וחם. וישב איש אחד קשיש, לא רחוק מאיתנו, והוא נראה מאוד לא בריא; הוא בקושי זו והיה לו קשה לדבר.

והאיש הזה הצביע והוא אמר: 'אתם יודעים למה אני פה? אני מאוד חולה', והוא פירט מה יש לו, 'וכל הזמן חיכיתי שכבר יבוא המוות, כי אני סובל, עד ששמעתי את הדברים האלה והבנתי שאז אני צריך להתחיל את הכול מהתחלה, ועוד פעם. אז אני פה'. הוא אומר: 'אני פה, כי אולי זה נכון'.

אז אפילו אם אין לנו וודאות בנושא, יש איזושהו סיכוי שזה נכון. ונגיד שמישהו חושב שזה אקראי: 'במקרה נולדתי להורים האלה, במקרה אני חיה', אנחנו כמובן לא מאמינים בזה בבודהיזם, אבל נגיד שזאת האמונה שלכם.

אז אם זה קרה פעם אחת ואם יש אינספור אפשרויות להיות יצור ביקום, אז למה שזה לא יקרה עוד פעם? אם החיים האלה קרו פעם אחת, למה שהם לא יקרו עוד פעם? אולי בעוד מיליון שנה, אולי בעוד ביליון שנה, אבל למה שהם לא יקרו עוד פעם?

ומי מבטיח לי שהם יהיו כאלה, ולא כמו בהודו, הסובלים, או לא כמו פרה שחולבים אותה כל היום? מה אני יודעת? איך אני יכולה להבטיח דברים כאלה?

והאמת היא שאם אנחנו לא מבינים סיבתיות, הדברים האלה יקרו. הדברים העצובים האלו יקרו, כי אנחנו לא נדע איך לשתול סיבות למנוע אותם.

בבודהיזם אנחנו לא מקבלים את הרעיון שדברים הם מקריים ושהם קורים באופן אקראי. אנחנו אומרים שלכל דבר יש סיבה. הגישה בבודהיזם היא מאוד מדעית. היא מדעית באופן אולטימטיבי, כי המדע חוקר סיבות.

קן רינפוצ'ה כשהוא בא לארצות הברית, הוא בא בטיסה. הוא אומר: "אתם מצאתם דרך להעיף מתכת באוויר, אז איך לא תגיעו להארה?"

איך מתכת עפה באוויר? מישוהו חקר סיבות. פיזיקאים, מהנדסים, חקרו סיבות ורתמו את הסיבות והצליחו לגרום לנס הזה שמתכת תעוף באוויר.

אבל כשמגיעים לשאלה למה זה נופל, אז הם אומרים: "אה! הכנף לא הייתה מחוברת, או היה כפור" או כל הסיפורים האלה. אבל למה זה קרה לי? הם לא יודעים להסביר. אז הם אומרים: "אה! מקרה; אחוז מסוים נופל, ובדיוק את היית באחוז הזה". למה בדיוק אני הייתי באחוז הזה, זה המדע לא מסביר, או שאז הם אומרים: "או קיי! סטטיסטיקה". מה זה עוזר לי סטטיסטיקה אם אני על המטוס שנופל?

אז בבודהיזם אנחנו אומרים שאין דבר שאין לו סיבה. יש לכל דבר סיבה, וגם לסיבות יש סיבות. אנחנו מסתכלים על ילדים קטנים שבאים לעולם, הם מאוד שונים זה מזה. זה ילד רגוע ונעים ומכניס אורחים וזה ילד שמתעלל בבעלי חיים. הם כבר באים עם הדברים האלה. אפילו באותה משפחה שני ילדים יכולים להיות שונים לחלוטין, עם אותם הורים, עם אותם גנים. זה מתעלל וזה נהייה בודהיסטווה.

אז אנחנו רואים, הם כבר באים עם הנטיות האלה. כל מי שהיו לו ילדים יודע שיש דברים שהילדים באים איתם, הם לא באים ²Tabula rasa. זה לא נכון. אין ספק שיש השפעה להורים, אבל הילדים באים עם הקארמה שלהם. אז זה מראה שהם הביאו איתם משהו.

אז מאיפה הם הביאו את זה?

על איזו תודעה בדיוק מדובר?

שאלה מעניינת זה – מהו המיינד עצמו?

יש דברים שאמנם מסתיימים עם החיים האלה. למשל, הידע בגיאוגרפיה לא בטוח שיעבור לגלגול הבא. כנראה שלא. אפילו ה-Tulkus, אלה שהם לאמות שמופְּרים כגלגולים של ישויות מוארות וכך הלאה - גם אותם צריך ללמד. גם אותם שמים במנזר ומלמדים אותם את הדברים מההתחלה. הם תופסים מאוד מהר, הם מתחברים מאוד מהר, כי זה מוכר להם. כמו ללמד את מוצרט מוזיקה. זה מוכר להם, אבל עדיין צריך ללמד אותם, וכנראה שהידע במתמטיקה ובגיאוגרפיה ילך לאיבוד. הנטיות אולי יישארו.

אז יש חלקים של המיינד שאמנם לא עוברים, אבל אנחנו לא ניכנס לזה עכשיו כי אנחנו באסכולה השנייה של הסוטרסטים. דהרמקירטי, כל ההוכחות הלוגיות, הם באסכולה של הסוטרסטים.

סיבה חומרית ותנאים תומכים

אז לפני שנמשיך הלאה, אנחנו צריכים קצת לדבר על סיבות. באחד השיעורים הקודמים דיברנו על Tendrel, אתם זוכרים? על קיום תלוי, על התהוות מותנית. ואמרנו שבאסכולות הנמוכות יותר הם מדברים על דברים כתלויים בסיבות ותנאים, סיבות וגורמים.

אז הפרדנו סיבות ותנאים:

- כשהסיבה זה הדבר העיקרי,
- והתנאים זה הדברים התומכים.

ובדוגמה של הזרע והעץ אמרנו: צריך את הזרע בשביל העץ - זה הסיבה העיקרית, וצריך את הדברים התומכים - שזה כמו האור והלחות וכך הלאה.

- סיבה עיקרית נקראת גם בספרות סיבה חומרית.

בטיבטית, אמרו

ཉེན་ལེན་གྱི་གྲུ

Nyerlen gyi gyu

² מלטינית טבולה ראסה – לוח חלק.

מילה מאד חשובה.

והיא נקראת סיבה חומרית, משום שבמהלך היצירה של העץ הזרע הופך לעץ. הוא נעלם, נכון? הוא נעלם. הוא נותן נבט והוא נעלם והנבט הופך לעץ, אבל הזרע נעלם. החומר של הזרע הופך לחומר של העץ, יחד עם המים וכך הלאה, אז מבחינה זאת זה סיבה חומרית.

דוגמה אחרת שנותנים - הכד. כדי שיהיה לי כד קרמיקה, אז אני צריכה חימר וצריך קדר וצריך גלגל וצריך את כל הדברים האלה, אבל הסיבה החומרית לכד - זה החימר. אז זה הסיבה החומרית.

- סיבה חומרית זה הדבר שיהפוך לתוצאה,

כמו: החימר שיהפוך לכד, הזרע שיהפוך לעץ. זו הסיבה החומרית, בניגוד לדברים התומכים. אנחנו מחפשים מה הסיבה החומרית למינד.

עכשיו,

- אל תתבלבלו מהמילה 'חומר'.

מה הדבר שיהפוך למינד? זה סיבה חומרית. מה הזרע שיוביל למינד, ברגע הראשון של התינוק. מאיפה בא הרגע הראשון של התודעה של התינוק? מאיפה הוא בא? מה הסיבה החומרית שלו? מה הדבר שהפך לרגע הראשון של המינד של התינוק?

סיבה חומרית, עוד דבר שמציין אותה, זה ש

- יש דמיון בין הסיבה החומרית והתוצאה שהיא מייצרת.

יש דמיון בין הזרע וסוג העץ שיוצא ממנו. זרע לימון נותן עץ לימון, זרע תמר נותן עץ תמר. אף פעם לא יתחלפו, נכון? יש דמיון בין התוצאה לסיבה. אז זה מאפיין סיבה חומרית.

אין את הדמיון הזה בין התנאים והתוצאה. אור שמש לא דומה לעץ, אבל העץ דומה לסיבה החומרית שלו שזה הזרע. יש דמיון ביניהם.

אז אנחנו מחפשים את הסיבה החומרית למינד, את הדבר שמייצר מינד. מאיפה בא המינד? מאיפה המינד שלי ברגע זה, או המינד של התינוק, או של העובר? מאיפה הוא בא? זה מה שאנחנו מחפשים.

הוכחה לוגית להמשכיות התודעה

אז פה אנחנו נכנסים לחקר הזה של 'מאיפה באה התודעה שיש לנו כרגע? מאיפה בא המינד שיש לנו כרגע?' אז אתם זוכרים כשאריה עשה את ההוכחה של יחיד ורבים, הוא עשה הוכחה על ידי שלילת אפשרויות. אנחנו סוקרים את כל התופעות ובדקים בכל הענפים ומבטלים את כל האפשרויות.

ההוכחה פה היא דומה. זאת הוכחה לוגית, שמדברת אל ההיגיון שלנו, אז נעשה ממנה קצת, בקיצור.

החיפוש אחר הסיבה החומרית לתודעה

אנחנו אומרים שלמינד יש איזושהי סיבה, כי אין דבר שאין לו סיבה. אז אנחנו מחפשים מה יכולה להיות הסיבה למינד? אז אנחנו מסתכלים בכל היקום. אנחנו מחפשים בכל מקום. אנחנו לוקחים את כל הדברים ביקום ואנחנו עושים מיון שלהם. אנחנו עושים איזה עץ בינארי כזה ואנחנו מתחילים לחפש בכל ענפי העץ.

וזה דומה למיון שאריה עשה, אלא שבמקרה שלנו אנחנו מדברים על המינד, שהוא דבר משתנה, ולכן די אם נתבונן אך ורק בדברים שהם משתנים.

כל הדברים המשתנים מתחלקים:

- לדברים פיזיים

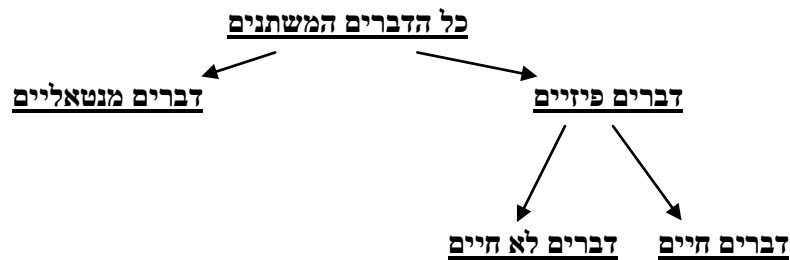
- ולדברים מנטאליים.

נתחיל מדברים פיזיים, אחר כך נעבור לדברים מנטאליים. א

נחנו מחפשים עכשיו, בעולם של כל הדברים שהם פיזיים, אותם אנחנו גם נחלק לשני סוגים:

- דברים שהם חיים, ריקמה חיה.

- ודברים שהם לא חיים.

אז אנחנו מחפשים את הסיבה החומרית למיינד. מה הדבר שיהפוך למיינד של התינוק או של העובר.

- הסיבה החומרית לתודעה לא יכולה להיות ריקמה חיה

האם יכול להיות שדברים חיים או ריקמה חיה, האם היא יכולה להיות הסיבה החומרית לתודעה?

ריקמה חיה בטיבטית:

དབང་པོའི་གཟུགས།

Wangpoy suk

Wangpo זה החושים. ו- Suk זה הפיזי, זה הצורה. משהו פיזי שקשור בחושים.

מה מאפיין ריקמה חיה? ריקמה חיה, זה משהו חי, משהו שיש לו חושים. חמישה או פחות, אבל יש חושים. כל דבר חי חש. הוא חש חם או קר, או רך או קשה, או נעים לא נעים. אנחנו גם חשים עם הראייה ועם השמיעה, אבל אפילו יצור פרימיטיבי חש, אחרת הוא לא יהיה חי. אם הוא חי אז יש תחושות, משהו שקשור לחושים. אז ריקמה חיה, זה שיש שמה חושים.

האם המיינד יכול לבוא משם? אנחנו מחפשים סיבה חומרית.

אילו הייתה ריקמה חיה סיבה חומרית לתודעה, אז היה צריך שלתודעה יהיה איזשהו זמיון, שיהיה לה איזושהי התנהגות כמו החושים, זאת אומרת שהייתי צריכה להיות מסוגלת לראות בעיניים עצמות וכך הלאה. לחוש בלי חושים איכשהו, וזה לא המצב בינתיים. זה אחרת אצל הבודהה, אבל בינתיים אנחנו עוד לא יכולים בלי החושים לחוש. ואנחנו בהחלט יכולים להיות שקועים במחשבות שלא קשורות בחושים. במיוחד אם נכנסים ל-Shine³, למדיטציה עמוקה, אנחנו מנותקים לגמרי מהחושים ועדיין המיינד פעיל.

³ שינה – שלוה מדיטטיבית, ריכוז חד נקודתי שהובא לשלמות.

אז נכון שיש למיינד אספקטים שקשורים לחושים, נכון שחלק מהמידע שאני מעבדת במיינד שלי קשור בגירויים שבאים דרך החושים. זה נכון, אבל זה לא כל המיינד שלי. זה חלקים מהמיינד שלי. יש חלקים במיינד שלי שעסוקים במחשבות, שלא שקשורות לחושים. אז אם יש במיינד את היכולת הזאת שהיא לא קשורה בחושים, אז זה לא יכול להיות שהחושים הם הסיבה החומרית למיינד.

אז זה בדיוק מה שאנחנו אומרים: עיני התודעה זה לא עיניים של חושים, זה לא ריקמה חיה. ריקמה חיה מזוהה עם חושים פיזיים, אז אנחנו את הקשר הזה שוללים.

שאלה מהקהל: למה אי אפשר להגיד כמו שהשמיעה מקורה באוזניים, המיינד מקורו במוח?

המורה: אה, כי המוח זה ריקמה חיה. אז הוא היה צריך להיות כמו המוח: כשמכאיבים למוח זה צריך לכאוב למיינד, או כשנשרף המוח צריך להישרף המיינד. הסיבה החומרית צריכה להיות דומה לתוצאה, נכון? אילו המוח היה הדבר שמוליד את המיינד, אז המיינד היה צריך שיהיה לו תכונות דומות למוח, והוא לא. המוח מוגבל במקום, בזמן. המיינד לא.

שאלה מהקהל: כשאנחנו מדברים על דברים חיים, איך הצומח ביניהם?

המורה: האם יש תודעה לצמח? הוא חש, זה נכון. אנחנו לא מתווכחים עם זה, זה צורה של חיים. אבל האם הצמח אוסף קארמה? בבודהיזם אנחנו אומרים שלא. אז זה קטגוריה אחרת.

מהקהל: זה מעלה עוד הרבה שאלות.

המורה: אני יודעת שיש לכם הרבה שאלות. אנחנו לא נסיים את זה היום פה, אין ספק.

אבל אתם זוכרים את הרשימה של השאלות שהבודהה אמר: "לזה אני לא נכנס"? יש אינסוף שאלות שאפשר לשאול, והן יהיו טובות. המדענים עושים הרבה דוקטורטים בהרבה אוניברסיטאות.

**אנחנו רוצים להתמקד בשאלות שעוזרות לנו לחסל סבל
ועוזרות לנו לחסל את הטילים בעזה. שאף טיל לא ייפול עלינו ולא על בני
משפחתנו ולא על אף אדם. זה ענייננו.**

ושוב, אם אתם מתקשים עכשיו, אם קצת קשה לכם עכשיו, זה לא בגלל שהטיעונים לא נכונים. זה בגלל שיש לנו התניות מאוד אחרות ויש לנו פה ספק חזק. לא בגלל שהטיעון הוא לא נכון, אלא בגלל שעד עכשיו חשבתי אחרת. "עכשיו, תני לי את התותח הכבד שישכנע אותי".

ואני יודעת שאנחנו באים עם הרבה אמונות, אבל הכי טוב, למשך השיעור, לשים אותם בצד ולנסות להיפתח, כי אחרת האמונות יחסמו אותנו מלקבל אפילו את המעט ידע שאפשר לקבל בשיעור.

בסופו של דבר, ההוכחה האולטימטיבית זה כשאתם רואים את הדברים ישירות, אבל בינתיים אנחנו הולכים עם לוגיקה, אז אין לה את אותו כוח כמו חוויה ישירה, אבל זה מה יש לנו כרגע.

אנחנו אומרים ש

**הרעיון שאין חיי עתיד, שהמיינד נגמר כשהגוף נגמר,
זה סיפורי סבתא שאכלנו בתוך התרבות שלנו.
ומאוד חשוב להתמודד עם השאלות האלה, מפני שאולי החיים שלכם עומדים
להסתיים מחר. זה לא עניין של סקרנות גרידא. זה עניין של חיים ומוות.**

אז אנחנו אומרים שהמיינד שיש לנו כרגע לא מתנהג כמו החושים, אין לו את התכונות של החושים.

אז שללנו את האפשרות הזאת.

- יחד עם זאת, יש קשר בין הגוף והתודעה

האם בכל הסיפור הזה, המיינד איכשהו קשור לגוף? כן.

**יש קשר בין המיינד לגוף. המיינד מתבטא דרך הגוף.
כשהגוף מת הקשר הזה מתנתק.**

קורה משהו במוח כשאני חושבת, אז יש קשר בין המיינד לגוף, אבל זה לא אומר שהמיינד הוא הגוף. המיינד מתבטא דרך הגוף. יש קשר ביניהם.

יש יצורים בעולמות אחרים שיש להם מיינד בלי גוף. יש יצורים כאלה. אנשים שעושים הרבה הרבה מדיטציה בלי שהם לומדים על ריקות ובלי שהם משתמשים בריכוז שלהם לפענח ריקות, ממשיכים ממשיכים במדיטציה ומגיעים לאיזה שיא מסוים שמעליו אי אפשר להתקדם יותר ואז מסיימים כך את חייהם בתוך המדיטציה הזאת. המדיטציה מאוד עדינה, המיינד מאוד מאוד עדין, מאבדים כל עניין בגוף, אין להם יותר שום אחיזה בגוף, זה מאוד גס בשבילם. המיינד סופר דופר עדין, וזה קורה בהדרגה.

יש שבע עשרה רמות כאלה. מי שמגיע לרמה השבע עשרה ואפילו לפני זה, יש עוד רמות לפני זה - כשאנשים כאלה הולכים לעולמם הם יכולים להיוולד למה שאנחנו קוראים **עולם חסרי הצורה**. עדיין יש שם מיינד, המיינד הזה עדיין יש בו סבל, כי הם לא ראו ריקות והם יכולים עוד ליפול ולקבל גוף, כי מה זה גוף? זה השלכה, נכון? הם יכולים להשליך את עצמם פעם אחרת עם גוף. וזה אמנם יקרה להם לפי הבודהיזם.

אז אפשר להיות בלי גוף ועדיין יש מיינד, זאת אומרת, הקשר הזה הוא לא הכרחי. כרגע, בצורת הקיום שלנו, יש קשר בין המיינד והגוף. ויש מסורות בבודהיזם הטיבטי, שמלמדים איך לקפוץ לגוף אחר⁴. אפשר. אפשר לעשות את זה. יש סיפורים על אנשים שהיו מאוד מתקדמים בתרגול שלהם, אבל לא סיימו את התרגול; עוד נותרה דרך להגיע להארה והגוף בינתיים הזדקן והם רוצים להמשיך, אז תופסים מישהו נאמר שמת בתאונה, שהוא עדיין צעיר ונכנסים לגוף שלו. ויש סיפורים כאלה.

יותר מעניין בשבילנו ההסבר איך מיינד וגוף הולכים יחד. אנחנו מדברים על הגוף הפנימי שמתווך בין הגוף והמחשבות. המחשבות שלנו משפיעות עליו והגוף שלנו משפיע עליו. ולהיפך - הוא משפיע על הגוף והוא משפיע על המחשבות. הוא בעצם הקשר בין הגוף והמיינד. זה הקשר, דרך הגוף האנרגטי. ועליו אנחנו עובדים מאוד ברצינות בטנטרה. זה מה שמאפשר את ההארה במהלך חיים אחד. אז הקשר הזה בין המיינד והגוף, הוא בעצם מאוד חשוב.

ויש לנו מזל שיש לנו גוף, שאנחנו לא אותם יצורים חסרי גוף, כי הם לא יכולים להגיע להארה. צריכים גוף בשביל להגיע להארה. אבל זה סיפור אחר.

- הסיבה החומרית לתודעה לא יכולה להיות דברים פיזיים היצוניים

עכשיו אנחנו עוברים לאפשרות של דוממים, שזה, אימרו

ཇི་སྐད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་སྐད་

Chiy suk

Chiy suk זה דברים היצוניים, זאת אומרת דברים שהם מחוץ לנו.

כי אנחנו מסתכלים מה זה הגוף שלנו וזה בעצם חמשת החושים, זה הגוף שלנו. או שזה איברי ראייה, שמיעה וכך הלאה. ואם לא, שאר הגוף מרגיש חום, קור, כאב, לחץ, גירוד - הוא איבר חש, אז בחוש המישוש נכנס כל שאר הגוף שלא קשור בראייה, שמיעה, טעם וריח. אז זה הגוף.

אז אם לא בגוף, אז אולי איפשהו בחוץ בדברים דוממים?

מה זה דברים דוממים? הם עשויים מהיסודות הכימיים, מהמולקולות, מהאטומים.

⁴ זה תרגול שמכונה powa (פואה).

האם מולקולות או אטומים או דברים כימיים, האם הם יכולים להיות הסיבה החומרית לתודעה?

אתם יכולים פה לתת כל מיני הוכחות לוגיות, אבל אולי נסתפק באחת.

אף אחד בינתיים לא הצליח להפיח רוח חיים בגולם. אילו זה היה אפשרי, מישהו כבר היה עושה את זה. זה גם לא יקרה לעולם, כיוון ש

אילו זו הייתה סיבה חומרית, אז היה צריך להיות דמיון בין התכונות של חומרים דוממים ושל כימיקלים לתודעה - ואין דמיון.

המיינד:

- אי אפשר לשקול אותו,
- אי אפשר לחתוך אותו,
- אי אפשר לחלק אותו,
- אי אפשר לשרוף אותו.
- הוא יכול ללכת לכל מקום בזמן, לכל מקום במרחב.

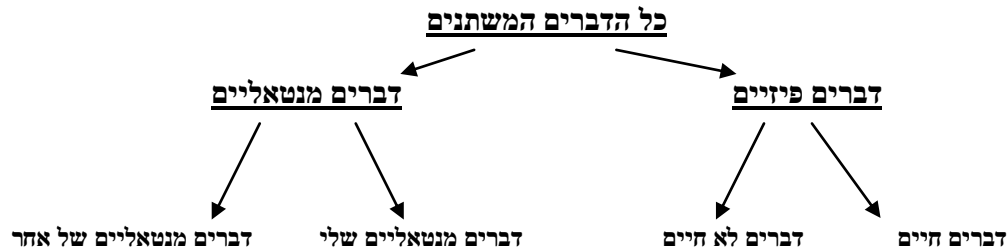
חומרים פיזיים [דוממים] לא יכולים לעשות את זה. זאת אומרת, אין שום דמיון בין התכונות של התודעה לתכונות של הדברים הפיזיים.

- הסיבה החומרית לתודעה חייבת אם כן להיות דבר מנטאלי

אז חיסלנו את הענף הזה. הסיבה החומרית לתודעה לא יכולה להיות פיזית, לא ריקמה חיה ולא דברים דוממים. אז אם ככה אנחנו נחפש אותה בין הדברים המנטאליים. וגם את זה אפשר לחלק: האם הסיבה לתודעה שלי ברגע ההתעברות, נאמר, היא במיינד שלי או במיינד של מישהו אחר?

אז פה אנחנו מחלקים את הדברים המנטאליים ל:

- דברים מנטאליים שלי,
- או דברים מנטאליים של אחר.

- הסיבה החומרית לתודעה שלי לא יכולה להיות תודעה של מישהו אחר

אז נתחיל מהאפשרות הזאת: **האם יכול להיות שהמיינד שלי איכשהו בא ממישהו אחר?**

אז מישהו אחר - מה המחשבה הטבעית שתבוא? "של ההורים". אולי המיינד של התינוק בא מההורים.

אז הנימוק שאנחנו נותנים פה: אילו זה היה נכון, אז היה צריך לתינוק להיות מיינד מאוד דומה להורים, לאבא ולאמא, אבל אנחנו יודעים, לכל מי שיש ילדים, שזה לאו דווקא נכון. ובמיוחד במשפחות שיש יותר מילד אחד, בטח רואים הבדלים גדולים בין הילדים. יכול להיות אבא שהוא נגר מוכשר והילד יש לו שתי ידיים 'שמאליות'. מאוד יכול להיות. או להיפך. יש הורים שהם לא משכילים או לא נבונים במיוחד והילד יוצא גאון מתמטי, יש כאלה. אז אי אפשר להגיד שהסיבה החומרית למיינד של הילד באה מהמיינד של ההורים. אז שללנו את האפשרות הזאת.

- אם כך, הסיבה החומרית של המיינד ברגע הראשון של העובר חייבת להיות המיינד ברגע שקדם לו

אז אם ככה מה נשאר? אם זה לא של מישהו אחר, אז הסיבה מוכרחה להיות אצלי.

הסיבה החומרית לרגע הראשון של המיינד שלי בחיים האלה - ואפשר להתווכח בדיוק מתי זה, אנחנו אומרים שזה ברגע ההתעברות - הייתה סיבה לרגע הראשון הזה של המיינד שלי, והיא הייתה בזרם התודעה שלי, אז זה היה מוכרח לבוא מלפני החיים האלה, נכון? בזרם הסוטרסטים, עם הלוגיקה הזאת,

מוכרח היה להיות רגע קודם לרגע הראשון של המיינד של העובר בחיים האלה.

מוכרח היה להיות רגע קודם. ורגע קודם -

- וזה אומר שזהו לנו חיים קודמים...

אם היה אפילו רגע אחד קודם, אז היה רגע לפניו והיה רגע לפניו, אז היו חיים קודמים, אז היו חיים קודמים לאלה ואז זה הולך מקדמת דנא. אין לזה התחלה.

אם היה רגע קודם לפני החיים האלה, אז היו חיים קודמים.

זה גומר את ההוכחה.

אם היה רגע קודם אז היו חיים קודמים. ואם היה מהלך חיים אחד קודם, אז לפניו היה אחד, כן? וכך אפשר להמשיך עד מינוס אינסוף.

להיפך, נלך קדימה. החיים האלה הם החיים הקודמים של החיים הבאים, נכון? אז כשזה ייגמר, יהיה את הרגע הראשון של החיים הבאים. זה ימשיך הלאה.

ואז המיינד הופך למשהו שלא התחיל מעולם ולא יסתיים לעולם. והחיים האלה זה רק קטע זעיר, קטן בתוך הזרם הזה, שנמשך ממנוס אינסוף עד אינסוף, של המיינד. הוא תמיד היה והוא תמיד יהיה.

- וכולם היו סובלים

מה הקטע? שהוא תמיד סבל. והקטע שלי זה להמשיך אותו עכשיו בצורה לא סובלת, עונג לנצח. להמשיך לנצח בעונג מרבי.

לפי האסכולה הזאת מספר התודעות הוא עצום ורב, "כמלוא המרחב", אבל הוא קבוע. וכל תודעה כזאת התחילה ממנוס אינסוף ונמשכת עד אינסוף. אז מה שמעניין אותנו מכל זה, זה באיזה נקודה המיינד שלי יפסיק לסבול? באיזה נקודה בתוך הזרם הזה האינסופי נפסק הסבל ומתחיל העונג?

ולמה מי שעדיין בסמסרה, למה הוא נאלץ להיוולד בסמסרה לתוך קיום סובל? כי כל מי שבסמסרה סובל, אם לא בצורה אחרת, אז לפחות זיקנה, מחלה ומוות. אפילו לידה זה סבל. על האימא אנחנו יודעים, אבל מה עם התינוק? אין ספק. פתאום כל הבית שלו מתחיל לדחוף אותו החוצה, בכוח. אין ספק שזה סבל. למה הוא בוכה כשהוא יוצא? אז זה אחת מצורות הסבל.

כל הגלגולים הם אך ורק השלכות מנטאליות

כי מה זאת אומרת להיוולד שוב בסמסרה? מה זה ה"לידה הזאת מחדש"? זה בדיוק כמו לשאול "מה זה נקרא להיות כאן עכשיו בחדר הזה?" זה אותה שאלה בעצם. כי מה זה נקרא שאני בחדר הזה? זה אומר

שיש לי חוויה מסוימת של חדר, של אנשים, של תקרה, של קירות, של רצפה, של אוויר. יש לי חוויה מסוימת שקורית לי כרגע.

מה זה נקרא שיש לי חוויה מסוימת כרגע? למה אני עכשיו לא מתפרקת לגורמים? מה מחזיק אותם ביחד? קארמה, כל רגע ורגע, כל מה שמתרחש בחיי זה קארמה. מה שמחזיק אותנו יחד זה קארמה.

כשמגיע רגע המוות, זה אומר שהקארמה לחוות את המיינד הזה קשור לגוף הזה נגמרת. הקשר הזה הסתיים. הייתה לי קארמה שנתנה לי קיום שקשור בגוף הזה, אפשר להגיד, בתוך הגוף הזה, לרגע. הקארמה הזאת מסתיימת. זה תזווה קארמית.

עוד כמה דקות, או עוד כמה ימים, כמה שזה לוקח בבארדו, תלוי לאיזה לידה נלך, יש עוד תזווה קארמית, ואני מוצאת את עצמי בצורת חיים אחרת. אנושית או לא אנושית, אבל אני מוצאת את עצמי שוב בסמסרה, כל עוד אין לי את ההבנה שהדברים לא קיימים מצד עצמם.

מה שיפסיק את הסבל בתודעה הוא ראייה ישירה של ריקות

מה, אם ככה, מפריד בין מי שעדיין נאלץ לסבול ובין מי שכבר לא צריך לסבול?
מה ההבדל ביניהם? אנחנו אומרים שההבדל נעוץ ב-
האם אנחנו עדיין תופסים דברים כבעלי קיום עצמי או לא?
האם אנחנו עדיין תופסים את הדברים כבאים אלינו מבחוץ או לא?
זאת אומרת, מה שיפריד זה הראייה הישירה של ריקות.

לא כל מי שראה ריקות ישירות כבר לא נאלץ להיוולד, כי אמרנו שלפעמים זה לוקח עד שבעה גלגולים. הם עדיין מסוגלים, חלק מהם, להתרגז. אבל כשהאדם יוצא מראייה ישירה של ריקות, הוא מבין שאין לדברים שום קיום עצמי. הידיעה הישירה הזאת היא כל כך חזקה, שהיא מוציאה אותם, על דרך התרגול, ובסופו של דבר, הם כבר לא יראו דברים כקיימים מצד עצמם.

זה מה שמפריד בין מי שעדיין יאלץ לסבול ומי לא.

השחרור מן הסבל

אז באיזה שלב אני כבר לא צריכה לחזור?

אמרנו שבבסיס זה תלוי בעד כמה אני עדיין תופסת דברים כקיימים מצד עצמם או לא. וכשאני תופסת דברים כקיימים מצד עצמם, אז כתוצאה מזה,

- אם הדברים קיימים מצד עצמם,
- מיד באה אחרי זה חבילה שלמה של: "זה נעים לי או זה לא נעים לי". בא אלי משהו: 'נעים לי או לא נעים לי'?
- נעים לי – אני רוצה. לא נעים לי – אני לא רוצה. אז יש השתקקות, יש דחייה, והיאחזויות - יש חבילה שלמה. החיים נתפסים לי כמושהו שקיים מצד עצמו ואני נאחזת.
- וההיאחזות הזאת מכריחה אותי להיוולד מחדש לתוך הסמסרה, מכריחה אותי לקבל עוד גוף או עוד צורה סובלת כזאת או אחרת.

ורק הראייה הישירה של ריקות היא זו שמאפשרת להפסיק את הסבל באופן בלתי הפיך. בסופו של דבר כשמגיעים לנירוונה מפסיקים באופן בלתי הפיך לנצח את הנגעים הרוחניים האלה, שהם כולם מקורם בתפיסה שגויה של דברים, תפיסה של דברים כבאים מצד עצמם. ואז הם כאלה או אחרים: "את אלה אני רוצה, אלה אני לא רוצה". ואז אני מתחילה לייצר נגעים רוחניים בקשר לדברים וזה מה שמכריח אותי להיוולד בסמסרה.

אז הראייה ישירה של ריקות - מה שקראנו *Tong lam*, דרך הראייה, המדיטציה הזאת המדהימה - כתוצאה ממנה יש לי כלי מדהים לחסל את כל הנגעים הרוחניים. ואז, כשכבר אין נגעים רוחניים אני לא נאחזת בשום דבר, כי כבר אין במה להיאחז. הדברים מאבדים את הקיום העצמי שכרגע אנחנו תופסים.

אנחנו מאוהבים בדברים.

יש לנו אמונה טפלה שדברים קיימים, בעוד שאין להם קיום עצמי.
מה יש לי כאן?⁵ עט. אבל בעצם יש פה גליל. יש פה גליל.

- אני רואה את זה כעט.
- אסקימוסי שאף פעם לא ראה עטים ולא ראה כתיבה יגיד: "הא הא הא! איזה חפץ מעניין!". אולי הוא ינסה לקשקש, אולי לא.
- יבוא כלב, הוא לא ינסה לקשקש. הוא ינסה ללעוס.

כי זה לא מצד עצמו עט. כי אילו זה היה מצד עצמו עט, אז כל אחד היה כותב בו. אז זה לא עט מצד עצמו. אני תופסת עט.

ככה כל דבר בעולמי. אין שם דברים שיש להם תכונה כזאת או אחרת להיות כך או אחרת, או אפילו איזשהו קיום מצד עצמם. לשום דבר אין קיום מצד עצמו.

**כשאני מגיעה לתובנה הזאת בצורה מאוד עמוקה,
בהדרגה מתחילים כל הנגעים הרוחניים שלי, כי הם כולם קשורים באיזשהם
דברים מבחוקן שאני רוצה או לא רוצה, כולל חיים שאני רוצה או לא רוצה.
אפילו המיינד עצמו אין לו קיום עצמי. גם הוא השלכה.**

אז כשאדם מגיע עמוק לתובנות האלה, כל הדבר הזה משתנה, עובר טרנספורמציה. אז זה ההבדל, והשורה הזאת של מחשבות שמאלצות אותנו להיוולד שוב, היא זו שאנחנו רוצים לרפא את עצמנו מהחשיבה הלא נכונה הזאת על ידי התרגול הרוחני.

שאלה מהקהל: אנחנו רוצים להיפטר מהמחשבות הנגועות, אבל מהי המטרה הסופית? שלא תהיינה בכלל מחשבות?

המורה: לא, זאת לא המטרה. המטרה היא לצאת מסבל, לגמרי, עונג בלתי פוסק, ויכולת בלתי מוגבלת לעזור לכל היצורים, וחמלה מדהימה, ולהוציא את כל האחרים מסבל.

הבודהה אומרים, אפילו לא צריך לחשוב. הוא כל הזמן מתענג והוא כל הזמן עוזר ליצורים באופן ספונטני, בלי לחשוב אפילו.

לך יש שאלה?

מהקהל: הקארמה והריקות, הדברים המותנים והלא מותנים, זה גם השלכה שלי.
המורה: כן.

שאלה מהקהל: כל דבר שאנחנו מדברים עליו זה השלכה שלי?
המורה: כן, נכון.

שאלה מהקהל: אז מה שנשאר היא הריקות?
המורה: וגם היא השלכה.

שאלה מהקהל: אז מי משליך את הריקות?

המורה: זאת שאלה טובה. זה קוֹאֵן. תיקח אותו בנושא למדיטציה ותחפש את ה'מל' הזה. זה טוב.

(מנדלה)

(הקדשה)

⁵ הלאמה אוחות עט